

функцій та їх візуальної організації відіграють зв'язки з центром по вул. Буніна, Жуковського та Грецькій та історично цінна забудова зовнішніх верхніх меж узвозу.

Рис. 2. Фото з фільмів

Композиційні константи – елементи, що повинні відігравати провідну роль у процесах реновації образу Деволанівського узвозу, можна групувати таким чином:

- Містобудівні та геолого-географічні;
- Історико-культурні,
- Структурно- композиційні,
- Сильові та техніко-технологічні,
- Психологічні, очікувань та стереотипів.

Висновки. Аналіз письмових джерел та натурні обстеження дозволили визначити особливості та склад композиції Деволанівського узвозу м. Одеса, виокремити та визначити історико-культурні константи. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на відкриття можливостей трансформування композиції узвозу з урахуванням композиційних констант.

Література:

1. Стара Одеса. Архітектура Причорномор'я. Одеський державний художній музей. Одеса, 1927; Каталог карт, планів, креслень, малюнків, що зберігаються в музеї імператорського одеського товариства історії та старожитностей. Одеса, 1888
2. В. Пілявський «Зодчі Одеси», Optimum, 2010
3. <https://www.tour-odessa.com/afisha/devolanovskij-spusk>

УДК 711-1

ПРОЕКТНІ РІШЕННЯ ДЕВОЛАНІВСЬКОГО УЗВОЗУ М. ОДЕСА

Савченко Н., студ. гр. ДАС-507

Науковий керівник – Тюрікова О.М., к.п.н., доцент (кафедра Дизайну архітектурного середовища, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Стаття присвячена аналізу напрямків архітектурно-дизайнерського опанування Деволанівського узвозу м. Одеса (далі ДС). Розглянуті існуючі середовищні умови та фактори впливу на проектні рішення. Проаналізовано проектні пропозиції студентів та фахівців з реновації середовища ДС. На підставі композиційних констант, виокремлено перспективні проектні ареали та напрямки проектної діяльності. Наведені авторські проектні пропозиції щодо функціонального та образного опанування фрагментів території ДС.

Проблема дослідження – напрямки архітектурно-дизайнерського опанування середовища ДС. Стратегія і тактика проектних рішень.

Актуальність роботи в тому, щоб визначити напрямки інноваційної діяльності в середовищі ДС, що історично склалося. Вулиця Деволановський узвіз – особлива зона історичного центру Одеси. Не існує системної стратегії сучасного опанування. Не визначено перспективний контингент, на який має сенс орієнтуватися. Локації та зв'язки організовано випадково. Композиційний задум вулиці 7 мостів та «трубопроводу» під ними вимагає корекції у зв'язку з новими реаліями.

Існують публікації в пресі, наукові статті, проектні пропозиції студентів, суспільна думка, невдалий досвід забудови та функціонального наповнення вулиці. Але системи та логічного обґрунтування стратегії архітектурно-дизайнерських пошуків гармонії минулого та сучасного на ДС досі не існує. Це робить актуальним об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження.

Об'єкт: Деволановський узвіз як об'єкт архітектурно-дизайнерського проектування.

Предмет: напрямки та межі сучасних втручань в історико-культурний каркас середовища ДС. Баланс інновацій та традицій.

Мета: визначити напрямки архітектурно-дизайнерського опанування середовища ДС з урахуванням забезпечення балансу сучасного та історичного.

Завдання: виявити фактори впливу на архітектурно-дизайнерське опанування середовища ДС; зробити аналіз існуючих проектних пропозицій щодо реновації середовища ДС; запропонувати стратегію та напрямки проектної діяльності в середовищі ДС.

Історико-культурна спадщина Одеси знаходиться в занепаді. Комерційні інтереси підчас превалюють над ідеєю збереження історичної спадщини та унікальності міста. Відомі приклади навмисного доведення об'єктів до руйнування, заміщення шедеврів на комерційно-доцільні споруди. Деволанівський узвіз – це місце депресивне та асоціальне за характером. Але й в цьому вигляді він приваблює окремих комерсантів та бізнес, які розривають цілісний об'єкт на клаптики, тому, що вбачають перспективи та оцінюють вигоду його розташування в історичному центрі міста. Але окремі комерційні проекти не мають перспективи, вони приречені на знищення часом та занепад. Зберегтися можуть тільки ті, що втілюють генеральну ідею та підпорядковані певної стратегії розвитку всього ДС.

До факторів, які визначають проектний потенціал відносимо:

- належність території до історичного центру міста;
- близькість до культурних, пізнавальних, рекреаційних, промислових та адміністративних центрів;
- транспортні зв'язки з усіх рівнів;
- мости та візуальні коридори, що забезпечують унікальність та своєрідність середовища;
- подовженість вулиці, яка пов'язує 5 кварталів.
- наявність рельєфу та уклонів, що дозволяє формувати додаткові видові точки;
- двоюрисна історична забудова;
- наявність зв'язків з «верхнім містом» з поперечних транспортних магістралей (вул. Грецька, Буніна, Жуковського) та пішохідних сходів;
- можливість додаткових пішохідних зв'язків з Польського узвозу;
- наявність неоднозначних легенд місцевості, що надає маневру пошуку художнього образу;
- промислове минуле, андеграундність, що визначає орієнтири технізації та орієнтування на субкультурні рішення.

Фотофіксація місцевості дозволяє виокремити ключові реперні точки (рис. 1), до яких належать: мости та сходи з мостів (зверху та знизу); історична забудова, сучасна багатоповерхова забудова, силуети забудови з перепадами висот; стильове різноманіття, візуальний коридор та перспективи, або як фактор дизайнерського опанування.

Рис.1. Фотофіксація місцевості

Ці дані дозволяють визначити проектні завдання щодо архітектурно-дизайнерського опанування ДС та провести аналіз існуючих проектів щодо відповідності цим завданням.

Проектні завдання:

1. Розчленувати цілісність на окремі локації, характерні за виглядом, функцією, походженням, середовищем, сценарієм, потенційними відвідувачами тощо.
2. Виокремити константні та варіативні ділянки. Перевірити їх на взаємопов'язаність. Визначити візуальні та смислові зв'язки.
3. Проробити середовищний сценарій локації. Узгодити локальний сценарій з загальним.
4. Виокремити характерні та потенційно можливі художні теми та джерела образності. На підставі цих тем розробити дизайн-ідею локації.
5. Поєднати локальні теми та сценарії в цілісну композицію.

В табл. 1 представлені проектні пропозиції студентів та проектних установ.

Таблиця 1 – Варіанти проектних рішень деволанівського узвозу м. Одеса

Автори	Проектні пропозиції, дизайн-ідеї
Реуш Н.	«Підмостки»
Комісаренко	«Рух за світлом»
Новіков М.	«Арт-центр»
Уманенко І.	«Півзавод»
Жирова А.	«Естакади»

З проектних пропозицій визначилися такі напрямки архітектурно-дизайнерського опанування середовища ДС:

- Виокремлення території в пішохідну зону;
- Збереження мостів та перспектив, відбудова композиції за історичною віссю;

- Внесення ідеї альтернативної культури, молодіжного дозвілля, певного візуального та поведінкового виклику;
- Формування локальних груп навколо вхідних зон;
- Утворення функціонально-візуальних «кишень» в місцях, де втрачена вихідна забудова або функція;
- Орієнтування на молодіжний контингент творчого спрямування та туристичні потреби;
- Домінування ідеї перетину та перетікання прострів, утворення крито-відкритих композицій;
- Забезпечення стильового міксу на основі історичного та техностилів;
- Активізації нічного життя та творчого дозвілля, шоу та реклами;
- Утворення екосистем як самодостатніх композицій;
- Врівноваження висот за рахунок переключення уваги або утворення альтернативного висотного елемента;
- Колористичний вибух.

Авторське проектне рішення конкретизує вказані напрямки за рахунок наскрізного тематизму (кіно-пароплав); міксу ампірних форм, органічної архітектури та сучасного техно; збереження історичної вісі в межах вигідних перспектив та відмова від неї в окремих випадках; розширення та збагачення меж візуальних коридорів за рахунок включення до композиції поверхового та низового ярусу, терасування; переключення уваги на поза архітектурний об'єкт-новий символ ДС; утворення декількох незалежних паралельних тем та сценаріїв.

Висновки. В результаті дослідження існуючої середовищної ситуації, історико-культурної традиції та сучасних проектних пропозицій, було виокремлено: базові проектні умови; значимі фактори, завдання для проектного опанування середовища ДС. До провідних напрямків відносимо не повне, а часткове збереження історичного каркасу та композиційної структури; орієнтування на проектний та соціальний експеримент та виклик, молодіжний контингент; відбудову декількох художніх та сценарних тем, забезпечення перетікання та варіабельності відкритих та замкнених просторів, залучення неба до образної концепції; застосування прийомів переключення уваги, управління увагою тощо. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку нічного сценарію ДС.

Література:

4. Стара Одеса. Архітектура Причорномор'я. Одеський державний художній музей. Одеса, 1927; Каталог карт, планів, креслень, малюнків, що зберігаються в музеї імператорського одеського товариства історії та старожитностей. Одеса, 1888.
5. Історія Одеси. / Колектив авторів. Гол. ред. В.М. Станко. – Одеса, 2002.
6. В. Пілявський «Зодчі Одеси», Optimum, 2010.